

استفتانات جدید (تیر ماه) - 4 / تیر / 1402

فراموش کردن پرداخت فطریه

سؤال 1: فراموش کردم که زکات فطره را بپردازم، در حال حاضر چه وظیفه ای دارم؟

جواب: بنا بر احتیاط واجب است که زکات فطره را با قصد قربت و بدون نیّت ادا یا قضا، از اموال تان جدا کرده و بپردازید.

جریمه تأخیر در پرداخت اقساط

سؤال 2: اگر هنگام فروش نسبه یا اقساطی شرط شود که در صورت تأخیر در پرداخت، باید مبلغ معینی به عنوان جریمه به صورت ماهانه یا روزانه (مثلاً به ازای هر روز تأخیر یک میلیون تومان) پرداخت گردد، اشکال دارد؟

جواب: دریافت مبلغ شرط شده، به جهت تخلف از تعهد اشکال ندارد؛ اما اگر دریافت جریمه در مقابل مهلت بیشتر برای پرداخت باشد، جایز نیست.

دیدن مانع در بدن بعد از غسل

سؤال 3: اگر مانعی در بدن ببینیم و احتمال دهیم که پس از غسل به وجود آمده، آیا غسل صحیح است؟ اگر با این غسل، روزه گرفته یا نماز خوانده باشیم، چه حکمی دارد؟

جواب: غسل، روزه و نماز مذکور، صحیح است.

شرط جبران خسارت در قرارداد مضاربه

سؤال 4: آیا در قرارداد مضاربه، سرمایه گذار می تواند شرط کند که عامل باید تمام ضررهای احتمالی بر سرمایه را از مال خود جبران کند؟ در صورت عدم حصول سود از مضاربه، آیا سرمایه گذار می تواند از عامل، سود را مطالبه کند؟

جواب: شرط یاد شده، اشکال ندارد ولی اگر سودی حاصل نشود، سرمایه گذار نمی تواند از عامل، سود را مطالبه کند.

انجام حج نیابتی با وجود استطاعت

سؤال 5: کسی که پدرش فوت شده و پدر مستطیع بوده و با فیش او به قصد حج برای پدر حرکت کرده و به میقات رسیده و در آنجا خودش هم مستطیع است چه کند؟ توضیح آنکه نه وصیتی بوده و نه از او خواسته شده که نیابت کند مثلاً وارث منحصر است و راه برای او باز نبوده مگر به این طور؟

جواب: در فرض مرقوم باید برای خودش حج به جا آورد و برای پدر نیابت بگیرد.

فروش کالا پیش از تحویل گرفتن آن

سؤال 6: آیا می توان کالای خریداری شده را قبل از تحویل گرفتن، به دیگران فروخت؟ مثلاً اینترنتی خرید کنیم و قبل از تحویل آن، اینترنتی بفروشیم.

جواب: اگر معامله نقدی بوده و شرط ضمن عقدی در این زمینه نشده باشد، اشکال ندارد اما اگر معامله سلف باشد (یعنی تحویل کالا مدت دار باشد)، در صورتی جایز است که کالا را تحویل گرفته باشید یا زمان تحویل رسیده باشد.

نماز و روزه در خانه بیلاقی

سؤال 7: در بیلاق منزلی ساختم که معمولاً آخر هفته به آنجا می روم (از اواسط بهار تا آخر تابستان) و قصد وطن هم نکردم، نماز و روزه من در آنجا به چه صورت است؟

جواب: اگر قصد دارید برای همیشه یا سالیان متمادی، سالی حداقل سه چهار ماه (مانند تابستان و ایام تعطیل) در آن مکان زندگی کنید، نماز در آنجا کامل بوده و روزه، صحیح است اما اگر مدت اقامت در آن مکان به مقداری نباشد که عرفاً آنجا، محل استقرار و زندگی شما محسوب شود، نماز در آنجا قصر بوده و روزه، صحیح نیست.

خرید قسطی طلا به قیمت روز تسویه

سؤال 8: اگر شخصی به صورت قسطی طلا بخرد و مقداری علی الحساب بدهد و قرار بگذارد که آخر ماه باقی پول را پرداخت کند و فروشنده بگوید موقع پرداخت، طلا را به قیمت روز حساب می‌کنیم؛ آیا این نوع معامله خرید طلا، صحیح است؟

جواب: تعیین قیمت کالا در معامله، لازم است وگرنه معامله، باطل می‌شود؛ بلکه می‌تواند هر قسمتی از طلا را که توان پرداخت آن را دارد، به صورت نقدی و به قیمت روز پرداخت، معامله کند؛ به عنوان مثال، یک سوم طلا را به قیمت روز، نقدی معامله کند و در زمان قسط دوم، قسمت بعدی از طلا را به قیمت روز خریداری کند و به همین ترتیب بقیه طلا را به قیمت روز پرداخت، بخرد.

تغییر نیت در نماز

سؤال 9: آیا تغییر نیت در نماز، از نماز ادا به قضا یا از نماز قضای مغرب به قضای صبح جایز است؟

جواب: به طور کلی تغییر نیت در نماز در موارد زیر واجب است: ۱. از نماز عصر به نماز ظهر، قبل از وقت مخصوص نماز عصر، در صورتی که بین نماز عصر متوجه شود نماز ظهر را نخوانده است. ۲. از نماز عشا به نماز مغرب، قبل از وقت مخصوص نماز عشا و قبل از رکوع رکعت چهارم اگر بین نماز عشا متوجه شود نماز مغرب را نخوانده است. ۳. اگر نماز قضای ظهر و عصر یک روز یا مغرب و عشاء یک روز بر عهده باشد و هنگام نماز عصر یا عشاء متوجه شود، نماز ظهر یا مغرب را نخوانده است و عدول در موارد زیر جایز است: ۱. از نماز ادا به نماز قضای واجب، البته احتیاط واجب آن است که اگر فقط یک نماز قضا دارد، به نماز قضا عدول کند؛ به خصوص اگر نماز قضا مربوط به همان روز باشد. ۲. از نماز واجب به مستحب برای درک ثواب نماز جماعت. ۳. از نماز واجب به نافله در ظهر روز جمعه برای کسی که قرائت سوره جمعه را فراموش کرده و به جای آن سوره دیگری را خوانده و به نصف رسیده یا از آن گذشته است.

گران شدن هزینه حج در سال استطاعت

اگر اجرت ماشین یا هواپیما یا سایر وسایل نقلیه در سال استطاعت، بیشتر از حد متعارف باشد، در صورتی که توانایی پرداخت مازاد را بدون حرج و مشقت داشته باشد، واجب است آن را بپردازد تا به حج برود و صرف گرانی و افزایش قیمت‌ها ضرری به استطاعت نمی‌زند؛ ولی اگر توانایی پرداخت مازاد را ندارد یا پرداخت آن اجحاف بر او باشد، واجب نیست آن را بپردازد و مستطیع نیست و حکم خرید یا اجاره چیزهای دیگری که در سفر حج به آنها نیاز دارد نیز چنین است. همچنین در صورتی که بخواهد مال خود را به کمتر از قیمت معمول بفروشد و پول آن را صرف حج کند، همین حکم را دارد.

خمس سرمایه

سرمایه دو قسم است:

۱. سرمایه در گردش (یا مال التجاره یا سرمایه متغیر) که پول نقد در گردش، اجناس مغازه، تولیدات کارخانه، محصولات کشاورزی و ... را شامل می‌شود. این نوع سرمایه اگر از درآمد تهیه شده باشد، در اولین سررسید سال خمسی پس از خرید باید خمس آن به قیمت روز پرداخت شود و پس از آن اگر در سررسید سال خمسی بعد نسبت به سال قبل (پس از کسر مقدار تورم)، رشد داشته و خریدار داشته باشد، باید خمس آن پرداخت گردد.

۲. سرمایه ثابت که شامل ملک تجاری، زمین زراعی، ابزار تولید و کسب (حتی وسایل سرمایه‌ش و گرمایش) همچنین وسایل حمل و نقل بار یا مسافر و ... است. این نوع سرمایه اگر از درآمد تهیه شده باشد، در اولین سررسید سال خمسی پس از خرید باید خمس آن به قیمت روز پرداخت شود و پس از آن تا زمانی که فروخته نشود، خمس ندارد و ترقی قیمت آن پس از فروش و کسر مقدار تورم، جزء درآمد سال فروش محسوب می‌شود. اگر چند سال از خرید سرمایه گذشته و خمس آن پرداخت نشده باشد، خمس آن باید همراه با تورم پرداخت گردد.

مستثنیات خمس

مئونه معیشت و زندگی

مخارج و هزینه‌هایی که فرد برای گذران زندگی خود و افراد تحت تکفلش مصرف می‌کند، متعلق خمس نیست.

مئونه زندگی، سه دسته است: دسته اول، ابزار و وسایلی است که برای رفع حوائج زندگی شخصی مکلف و افراد تحت تکفلش، باید در اختیار او باشد، هر چند (احیاناً) زمینه استفاده از آنها پیش نیاید مانند کالای خواب و ظروف برای احتیاط و میهمان احتمالی. دسته دوم، مواد مصرفی است که با مصرف آن در زندگی، عین آن از بین می‌رود و باقی نمی‌ماند، مانند مواد خوراکی، بهداشتی و ... دسته سوم، هزینه‌های جاری زندگی مانند قبوض آب و برق و گاز، هزینه‌های درمان، تفریح، هدایا، صدقات و ...

دفتر مقام معظم رهبری
www.leader.ir